

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.736/2019/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Molnár Ferencné dr., előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. december 10.

Az ügy tárgya: csalás büntette

Terhelt(ek): III. rendű

Első fok: Gyöngyösi Járásbíróság, 9.B.335/2015/73., ítélet, tárgyalás,
2017. május 9.

Másodfok: Egri Törvényszék, 4.Bf.259/2017/27., ítélet, nyilvános ülés,
2018. szeptember 18.

Az indítvány előterjesztője: III. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a III. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Gyöngyösi Járásbíróság 9.B.335/2015/73. számú és az Egri Törvényszék 4.Bf.259/2017/27. számú ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Gyöngyösi Járásbíróság a 2017. május 9. napján meghozott 9.B.335/2015/73. számú ítéletével a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett csalás büntetében mint társtettest [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont]. Ezért őt 3 év 8 hónap szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön, és a III. rendű terhelt a büntetés 2/3 része kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. A bíróság elbírálta a magánfél polgári jogi igényét, és rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2018.

szeptember 18. napján jogerős 4.Bf.259/2017/27. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári jogi igényt terhelő illetékfizetési kötelezettség tekintetében megváltoztatta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

- [3] Az eljáró bíróság által megállapított tényállás lényege a következő. I. rendű terhelt prostitúciót folytatott. Az I. rendű terhelt és a II. rendű terhelt élettársként éltek együtt, míg a III. rendű terhelt a II. rendű terhelt testvérének az élettársa volt, és szintén prostitúciót végzett. Az I. rendű terhelt és a sértett 2003. és 2006. év között szexuális kapcsolatot tartottak fenn, majd 2012. évben újból felvették a kapcsolatot és így alkalmi együttléteik is folytatódtak. 2013 júniusától kezdődően az I. rendű terhelt különböző hamis ürügyekre hivatkozással pénzt kezdett el kérni a sértettől. Hivatkozott arra, hogy külföldre kell utaznia, azért, hogy kiválthassa útlevelét, pénzre van szüksége; később arra, hogy vízumot is kell váltania, erre hivatkozással újabb pénzüsszeget kért a sértettől. Majd az I. rendű terhelt telefonon jelentkezett a sértettnél és azt állította, hogy külföldön börtönbe került, letartóztatták, kiszabadulásához pénzre van szüksége, kérte, hogy ezt a pénzt a II. rendű terhelt bankszámlájára utalja át a sértett. 2013. június 3. és augusztus 23. között több ízben az I. rendű terhelt felhívta a sértettet és minden alkalommal külföldi fogvatartására hivatkozott.

A nagyobb meggyőző erő érdekében a II. rendű terhelt 2013 nyarán a lakásán is felkereste a sértettet egy ismeretlen nő társaságában és azt állította, hogy ő a harmadik nő, akit külföldön fogvatartottak. 2013 júliusában a III. rendű terhelt is bekapcsolódott a sértett megtévesztésébe, más néven mutatkozott be. Ekkortól az I. rendű terhelttel felváltva hívogatták a sértettet és továbbra is azzal a hamis ürüggyel kérték tőle pénzt, hogy az I. rendű terhelt külföldön tartózkodik, nincs pénze a hazaútra. Ekkor már azt is közölték a sértettel, hogy abban az esetben kapja vissza az addig átutalt pénzeit, ha további pénzüsszegeket fizet részükre. 2013 nyaratól a III. rendű terhelt már azt kérte, hogy a sértett neki küldje a pénzt, mert az I. rendű terhelt fogva van és ebből az okból megadta a bankszámlaszámát. Ezt követően a terheltek már felváltva keresték a sértetteket és különböző ürügyre hivatkozással csaltak ki tőle pénzüsszegeket, 2013. július 22. és 2014. szeptember 25. napja között a III. rendű terhelt - az I. rendű terhelttel közösen - összesen 13.086.000 forintot. Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek a vádbeli időszakban bejelentett munkahellyel, rendszeres jövedelemmel, nyugellátással nem rendelkeztek. A sértett megtévesztésével szerzett pénzt megélhetésükre használták fel, és nem állt szándékukban annak megtérítése.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelt védője jelentett be felülvizsgálati indítványt - a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottn - elsődlegesen a III. rendű terhelt felmentése, másodlagosan a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése érdekében.
- [5] Indokai szerint az eljáró bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a III. rendű terhelt bűnösségét, továbbá a terhelttel szemben kiszabott büntetés a cselekmény törvénysértő minősítése miatt sérti a büntető anyagi jog szabályait is. Álláspontja szerint a bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a sértett által a III. rendű terhelt bankszámlájára utalt összeg egyik fele a sértett részére az I. rendű és III. rendű terheltek által teljesített szexuális szolgáltatások ellenértéke volt; az összeg másik része pedig kölcsönnek tekinthető, mely kölcsönök jelentős részét a sértett ajánlotta fel. Hivatkozott arra, hogy a III. rendű terhelt és a sértett között számos alkalommal érvényes, szexuális szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés jött létre ellenérték kifizetése mellett, amely tehát üzleti kapcsolatnak tekintendő, és a szolgáltatás ellenértékéként kifizetett pénzüsszegeket nem lehet csalással megszerzett jogtalan haszonként értékelni. Utalt arra, hogy a III. rendű terhelt tudatállapotára vonatkozóan semmilyen bizonyítás nem történt, jelen esetben szolgáltatásnyújtásról volt szó, melynek árát a sértett kifizette, és volt kölcsön, melyet a terhelt a visszaadás szándékával kért a sértettől. Mindezek alapján pedig a csalás törvényi tényállási elemei

hiányoznak, és a sértett tévedésbe ejtéséről, illetve tévedésben tartásáról sem lehetett szó. Emellett az indítvány elemezte a sértett, az ügyben kihallgatott tanúk vallomásait, illetve a terhelti védekezést, és kifejtette, hogy e bizonyítékok alapján az eljárás bíróságnak mely tényeket kellett volna megállapítania. Kifogásolta az eljárás során kihallgatott tanúk esetében, hogy egyes tanúk kihallgatásukat megelőzően a tárgyaláson hallgatóságként jelen voltak, valamint azt, hogy a másodfokú bíróság a terheltet ismételt kihallgatására, szembesítésére vonatkozó védelmi bizonyítási indítványokat elutasította. Eljárási szabályszegésként jelölte meg, hogy a III. rendű terhelt meghatalmazott védőjét a másodfokú bíróság jogellenesen zárta ki az eljárásból. Az indítvány - részletes indokok kifejtése nélkül - hivatkozást tartalmazott arra nézve is, hogy a III. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés törvénysértő, eltúlzottan súlyos.

- [6] A Legfőbb Ügyészség BF.820/2019/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta. Az ügyészi álláspont szerint az indítvány a tényállás megalapozottságát vitatja, a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét kifogásolja, a III. rendű terhelt bűnösségének vitatása pedig az irányadó tényállásban írt tényektől eltérő, illetve a tényállásban nem szereplő tényekre alapított, ezért az a törvényben kizárt. A felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértések nem szerepelnek a felülvizsgálati okok között tételelesen meghatározott eljárási szabálysértések között, ezért azok felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók. Utalt arra, hogy az indítvány a III. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés törvénysértő jellegére hivatkozott, ennek indokait azonban nem fejtette ki; anyagi jogi törvénysértés hiányában azonban a büntetés mértékének kifogásolása sem alapozhat meg felülvizsgálatot. Mindezek alapján a megtámadott határozat elutasítását indítványozta.

III.

- [7] A III. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [8] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. A Be. 648. § a)-c) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [9] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; a 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja pedig lehetővé teszi a felülvizsgálatot, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [10] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [11] Nem sértett törvényt az eljárás bíróság, amikor a III. rendű terhelt bűnösségét társtettesként, folytatólágosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.
- [12] A Btk. 373. § (1) bekezdése szerint, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalás követ el.
- [13] A Btk. 13. § (3) bekezdése alapján társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.
- [14] A törvény két elkövetési magatartást jelöl meg: a tévedésbe ejtést és a tévedésben tartást. Tévedésbe ejtés az elkövetési magatartás, amikor a tévedést a tettes aktív, erre irányuló tevékenysége idézi elő; tévedésben tartás esetén a tévedés a tettesen kívül álló okból keletkezett, de a tettes azt felismerte, azt felhasználva okoz kárt. A tévedésbe ejtésnek nem kell valamilyen ravasz fondorlatban megnyilvánulnia, elég, ha az adott helyzetben, az adott sértett megtévesztésére alkalmas.
- [15] A törvényi tényállás megvalósításának három egymást kiegészítő okozati összefüggés megléte a feltétele. Egyrészt a magatartásnak kell előidéznie a tévedést, annak alkalmasnak, szándékosnak kell lennie, ugyanakkor e tévedés kell, hogy kiváltsa a megtévesztett vagyoni jogi rendelkezését, melyből

a kárnak kell bekövetkeznie (BH 2014.69.).

- [16] A csalás megállapításának nem szükségszerű feltétele, hogy az elkövetési magatartás tanúsítása révén a tettes vagy más ténylegesen a jogtalan hasznot megszerezze, elégséges, ha a saját vagy más részére való jogtalan haszonszerzés a tettes célja, az elkövetési magatartást e cél elérését kívánva valósítja meg. Aki a tévedésbe ejtésben részt vesz, akkor is tettes (társtettes), ha a célba vett haszonnak nem, vagy nem mindig lesz részese.
- [17] Az irányadó tényállás - az indítványban foglaltakkal ellentétben - a III. rendű terhelt cselekvőségét, elkövetésben játszott szerepét illetően konkrétan tartalmazza a következőket:
- a III. rendű terhelt elkövetésbe való bekapcsolódását megelőzően a tényállás leírja az I. rendű vádlott azon cselekvőségét, amely szerint 2013 júniusának elejétől kezdődően különböző hamis ürügyekre hivatkozással pénzt kezdett el kérni a sértettől; így telefonon jelentkezett és azt állította, hogy börtönbe került, letartóztatták, kiszabadulásához pénzre van szüksége; több ízben felhívta a sértettet, minden alkalommal külföldi fogvatartására hivatkozott;
 - a II. rendű terhelt ehhez kapcsolódóan nagyobb meggyőző erő érdekében 2013 nyarán a lakásán is felkereste a sértettet egy ismeretlen nő társaságában, és azt állította, hogy ő a harmadik nő, akit Kínában fogvatartottak;
 - 2013 júliusában a III. rendű terhelt is bekapcsolódott a sértett megtévesztésébe, más néven mutatkozott be;
 - ekkortól kezdődően az I. rendű terhelttel felváltva hívogatták a sértettet, továbbra is azzal a hamis ürüggyel kértek tőle pénzt, hogy az I. rendű terhelt külföldön tartózkodik, nincs pénze a hazaútra;
 - az I. rendű és III. rendű terheltek azt is közölték a sértettel, hogy abban az esetben kapja vissza az addig átutalt pénzeit, ha további pénzösszegeket fizet részükre;
 - 2013 nyarától a III. rendű terhelt már azt kérte, hogy a sértett neki küldje a pénzt, mert az I. rendű terhelt fogva van, és ezért megadta bankszámlaszámát, hogy a sértett ide utalja a pénzt;
 - mindezek hatására a sértett 13.086.000 forintot utalt a III. rendű terhelt bankszámlájára;
 - az I. rendű, II. rendű és III. rendű terheltek a vádbeli időszakban bejelentett munkahellyel, rendszeres jövedelemmel, nyugellátással nem rendelkeztek; a sértett megtévesztésével szerzett pénzt megélhetésükre használták fel, és szándékukban sem állt annak megtérítése.
- [18] E tények alapján egyértelmű, hogy a III. rendű terhelt magatartása - az I. rendű terhelttel közös cselekvőségben - a sértett tévedésbe ejtésére, majd tévedésben tartására irányult (külföldi fogvatartásra történt hivatkozás stb.), mely magatartás következtében a sértett olyan vagyoni jogi rendelkezést tett, hogy a III. rendű terhelt bankszámlájára utalt 13.086.000 forintot. A tényállásból kitűnően a terhelteknek - közte a III. rendű terheltnak - rendszeres jövedelme nem volt, az ily módon megszerzett pénzt megélhetésükre használták fel, annak visszafizetése pedig nem állt szándékukban.
- [19] Az indítvány kifogásolta a III. rendű terhelt tudatállapotára vonatkozó bírói értékelés helyességét. Ennek kapcsán a Kúria rámutat a következőkre.
- [20] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.
- [21] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, a külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés, jogi értékelés, ami pedig jogkérdés.
- [22] A tudati - és más tények - megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közötti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik

külvilágból megjelenő tény és abból vont ténybeli következtetést (tisztában volt, tudata átfogta) egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

- [23] Jelen ügyben pedig ez a helyzet. A III. rendű terhelt az I. rendű terhelt mellett kapcsolódott be a sértett megtévesztésébe; nem saját néven, hanem más néven mutatkozott be, és az I. rendű terhelttel felváltva hívogatta a sértettet, azzal az ürüggyel, hogy az I. rendű terhelt külföldön tartózkodik, nincs pénze a hazaútra. Minthogy az I. rendű terhelt külföldi tartózkodásának valótlanságával, esetleges külföldi fogvatartásának alaptalanságával a III. rendű terhelt nyilvánvalóan tisztában volt, tudata egyértelműen átfogta mind az I. rendű terhelt, mind pedig saját magatartása megtévesztő jellegét. Az ily módon saját bankszámlájára átutalni kért összegek visszafizetésére sem objektíve, sem szubjektíve nem volt reális lehetősége a sértett megtévesztésével szerzett pénzt pedig a terheltek megélhetésükre használták fel, és a tényállásból írtakból következően szándékukban sem állt annak megtérítése.
- [24] Ennélfogva az eljárás bíróság a III. rendű terhelt bűnösségére okszerűen következtetett, és cselekményét helyesen minősítette társtettesként elkövetett csalás büntetettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés d) pont].
- [25] A büntetés (illetve az intézkedés) törvényessége esetében a felülvizsgálat oka a Btk. - adott büntetés kiszabása (intézkedés alkalmazása) anyagi jogi alapjára, valamint a nemére, mértékére vonatkozó, mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megszegése.
- [26] Konkrét ügyben a büntetés (intézkedés) anyagi jogi alapja
- részint a helyes minősítést meghatározó,
 - részint az adott büntetés kiszabására (intézkedés alkalmazására), valamint nemére, mértékére vonatkozó anyagi jogi rendelkezés.
- [27] A III. rendű terhelt esetében a kiszabható büntetés 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés. Erre tekintettel a vele szemben alkalmazott 3 év 8 hónap szabadságvesztés - miként a közügyektől eltiltás - nem törvénysértő.
- [28] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A 659. § (1) bekezdéséből következően pedig a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.
- [29] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [30] Az indítványnak az eljárás során kihallgatott tanúk vallomásain, a sértett nyilatkozatának mikénti értékelésével kapcsolatos kifogásai, a bizonyítási indítvány elutasításának sérelmezése, az irányadó tényálláson kívüli, illetve azzal ellentétes tényállításokra hivatkozása valójában a jogerős ítéleti tényállás támadása, amely azonban felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet.
- [31] Az indítvány eljárási szabályok megsértésére hivatkozással kifogásolta a tanúk kihallgatásának körülményeit, illetve a terhelt korábbi meghatalmazott védőjének kizárását.
- [32] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak.
- [33] A Be. 649. § (2) bekezdése a Be. 608. § (1) bekezdésében fel nem sorolt, ún. relatív eljárási szabálysértések - míg azok valósága - esetén sem teszi lehetővé a felülvizsgálatot.
- [34] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.
- [35] Ekként a Kúria a III. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a

megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

- [36] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [37] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

Kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző